

*Kübeke luulet
kesk väsimust,
vaeva ...*

Jaan Tänavots

Jaan Tänavots

Kübeke luulet

kesk väsimust,

vaeva ...

15. märts 1973. a.

Sisu

KÜBEKE LUULET KESK VÄSIMUST, VAENVA	11
<i>Lõpp-peatuses</i>	13
<i>Läänemerele</i>	14
<i>Isa mälestuseks</i>	15
<i>Muld on raske</i>	16
<i>Visioon</i>	17
VALGETE ÕITE AJAL	19
<i>Märts 1</i>	21
<i>Märts 2</i>	22
<i>Tuules toomingas kui joobnud naine tantsib,</i>	23
<i>Võbisev raag</i>	24
<i>Duuduta mind kordki oma käega!</i>	25
<i>Rähn koputab</i>	26
<i>Kuusirp käändus selili,</i>	27
<i>Valgete õite ajal 1</i>	28
<i>Valgete õite ajal 2</i>	29
<i>Üksik kuusk</i>	30
<i>Erose lend 1</i>	31
<i>Erose lend 2</i>	32
<i>See on lihtsalt ime!</i>	33
<i>Ootel</i>	34
<i>Rääk</i>	35
<i>Vihma trummeldab vastu akent.</i>	36
<i>Veronica surm</i>	37
<i>Viola mirabilis</i>	38
MÄGIRISTIK	39
<i>Väriseb soe õhk</i>	41
<i>Juuliöö 1</i>	42
<i>Juuliöö 2</i>	43
<i>Milleks sa armastad? Homme ehk pole</i>	44
<i>Mägiristik</i>	45

<i>Ei</i> ,	46
<i>Haigla</i>	47
<i>Däike kaob pilvesse</i> –	48
<i>Kodu</i>	49
<i>Ja mul ei jätkunud julgust</i>	50
<i>Kivi</i>	51
LÕIKUSKUU ÖÖ	53
<i>Kaugel põldude taga mängib lõõts</i>	55
<i>See küpsev tüdruk on valmiva nisupõllu taoline</i>	56
<i>Soe augustiöö</i>	57
<i>Tõusva päikese kiirtes</i>	58
<i>Puud kahisevad läbi öö</i>	59
<i>Rohutirtsud siristavad ägedalt</i>	60
<i>Hilisel tunnil ma ärkasin üles</i> –	61
ELLEGIAD	63
<i>Öö tumedat juttu sosistab tuul</i> ,	65
<i>Suur kuusk kukub</i>	66
<i>Ma ootasin sind</i> ,	67
<i>Siin me jooksimis siis, siin me jooksimis siis</i> ,	68
<i>Ärkavate tähtede valgel</i> ,	69
<i>On juba öö</i> ,	70
<i>Värisedes kustus suvekaja</i>	71
<i>Siin õitsesid kullerkupud</i> ,	72
<i>Õhtu. Üle lahe kerged virved</i> ,	73
KRUUKSUVDAD KURVDAD KURED	75
<i>Juba ümisevad tuuled</i>	77
<i>Kogu öö</i>	78
<i>See on põhjatuul</i> ,	79
<i>Koidikul</i>	80
<i>Argipäevad</i>	81
<i>Metsa laulud 1</i>	82
<i>Metsa laulud 2</i>	83
<i>Koiduajal</i>	84
<i>Hilissügis</i>	85
<i>Karu magab</i>	86

<i>GLATSIAAL</i>	87
<i>Glatsiaal</i>	89
<i>Sula</i>	90
<i>Veebruar</i>	91
<i>Lenda, regi, lenda mööda lumes maad!</i>	92
<i>Valendavas metsas</i>	93
<i>Külm taevas –</i>	94
<i>Metsa sätendavas vaikuses</i>	95
<i>Mõnikord õhtuhämaruses,</i>	96
<i>On hea, kui sul on keegi, kes sind ootab,</i>	97
<i>Vestlus Brutusega ööl enne Caesari surma</i>	98
<i>Näojooned muutuvad karmiks –</i>	99
<i>Viis lindu puus</i>	100
<i>Jälle liivist mõeldes</i>	101
<i>Ei, mitte seda müüti, seda uhket ja suurt.</i>	102

*Kübeke luulet
kesk väsimust,
vaeva ...*

LÕPP-PEATUSES

*Mine maha, jah, nüüd mine maha,
siin on sinu lõpujaam, kuigi edasi sõita tahad
sinnapoole, kus Päikesesaar.*

*Ei aita sind kaebus, ei altkäemaks,
sind enam ei peeta reisijaks,
tursked mehed sind tõstavad maha.*

*Kuuled, juba kolksatas jaamakell,
juba lahkuvad nutjad ja saatjad.
Aga sina, piletitä sell,
kaua rongile järele vaatad.*

LÄÄNEMERELE

*Juba aastasadasiid raiud
seda püksilapitait maad,
sa raiud ja raiud ja raiud,
aga ikka tast jagu ei saa.*

*Raske terasevärvised lained
aina paiskuvad rannale,
kuid mida kauem sa ründad,
seda vähem jääb sinule.*

*Su karidest tõusevad laiud,
su laiust kerkib saar,
ent sina, arutu, raiud
nüris püsivuses me maad.*

ISA MÄLESTUSEKS

*Talveõhtu hämariku hakul
ruttaksin ma üle kodumäe,
hetke seisatada lävepakul,
paneks tasa lingile ma käe.*

*Näeksin seal, kuis ema muutub nooreks,
lumeräitsak sulaks isa näos.
Ja mind piinand igatsuse koorem
meeleliigutusse ära kaob.*

** * **

*Kõrge taevas ju kisub koomale
ja sadu vist hakkab peagi.
Sinine taevas koomale,
ja süda, ja süda ei teagi.*

*Justkui väriseks haavapuul sügisleht,
mis oksalt peab langema peagi.
Justkui kustuks kõik, mis elus teht',
ja mu süda, mu süda ei teagi.*

** * **

*Ei tõuse käsi lingile,
ei söanda ma astuda sisse.
Kõik, mida mu isa elult sai,
kadunud mitteolemisse.*

*Ja ma tunnen, kuis maja lääpa vaob,
me õues on tühi ja pime.
On troostitu teada, et muuta ei saa
kõike sündinut isegi ime.*

* * *

MULD ON RASKE

*muld on raske
muld on raske rinna peale
muld on raske kulmu peale
muld on raske südamel
Kuis mul isatul elada
kuis mul taadita astuda
Võõras veri vaeb ja valvab
võõras samme loeb ja salvab
võõras toetab ja toriseb
Ei ole isa ergutamas
ei ole ätti õpetamas
Oli tamm – ei ole enam
Pool tast välgu pihustatud
teine pool murest muserdud*

* * *

*Vend, kuidas mul trööstida ema,
kui endal kalkvel on silm?
Vend, kuidas mul trööstida ema?
Ei ole see möödud pilv.*

*Võib uude elusse uskuda,
kui oled veel terve ja noor.
Võib tulevikusse uskuda,
kui unelmaid veel lood.*

*Aga kuidas, vend, trööstida ema?
Seda pilve ju tuul ei vii.
Ei suuda ma trööstida täna,
sest tröösti ju polegi.*

VISIOON

*Kiiskab eha – roheline, tumm,
suitsust tahmane on taevakumm.*

*Päike selles – tähekene öös,
kunstlik päike pimedaks meid lööb.*

*Tühermaadel uitab näkineid –
raisus veed ja otsa lõppend leib.*

*Viimsed helmikad alt niidult toon,
nende helmestest siis kee ma koon.*

*Näki kaela selle panen ma –
olgu nüüdsest metsahaldjas ta.*

*Pole metsa. Jäänd vaid kõnnumaa
tuule – hulgulinnu – lennata.*

*Valgete
õite
ajal*

MÄRTS 2.

*Toa hallist hämarusest
lähen märtsikuu päikese paistele.*

*Katused nutavad naljakalt,
puistades mütsile hiiglasuuri pisaraid,
aga see nutt on
õnnelik poolhääli naeruümin.*

*Lumi
surub oma sätendavad pihud mu silmadele
ja hanged laudaseina ääres näivad
nii soojad
nagu vanaema sulekott pliiditruubi juures.*

*Katusel kekslev vares
piilub mind ahnelt,
otsekui oleksin ma päikesekollane
vänderdav kanapoeg.*

* * *

*TUULES TOOMINGAS KUI JOOBNUD NAINE TANTSIB,
kui ma läbi lume kodu poole vantsin.*

*Millest küll ta metsik purupurjus rõõm?
Minulgi on jalus ainult väike sõõm.*

*Tuleksin su juurde lööma tantsutralli
nüüd, kus lääneraju mängib tormipilli.*

*Aga hang on kõrge, märga lund ta täis.
Kevad, näed sa siit on juba läbi läind.*

*Küllap tema sinu maani täiski jootis,
kui siit tulistjalu põhja poole jooksis.*

*Ahne suuga võtsid pika sõõmu sa
ja nüüd pidada ei oma rõõmu saa.*

*Raputad nüüd juustelt maha lumerätti
ja on tuhat õit sul peidus pungakätkis.*

* * *

VÕBISEV RAAG

raputab nukralt pead:

kevad ei tule ...

Aga puu

joodab teda oma magusa mahlaga.

Peagi sirutab raag

oma rohelised huuled

suudlema saabuvat päikest.

* * *

PUUDUTA MIND KORDKI OMA KÄEGA!

*Tunnen su südame põksumist,
tunnen su silmade sära,
su keha sosistab mulle
lõpmata kauneid, lõpmata helli sõnu.*

Duuduta mind kordki oma käega!

*Me naerame mõlemad,
sest kardame tunda oma huultel
esimese suudluse hävitavat maitset.*

*Ja läheme lahku siis,
püüdes öö unises rahutuses vältida seda,
mida me vist ei suuda vältida.*

Duuduta mind kordki oma käega!

*Ja me oleme narrid kui näljane,
kes kardab küünitada peol lebava leivatükikese järele
ja kelle süda nutab selle leivatükikese pärast
võib-olla ainsa, võib-olla viimase pärast.*

Duuduta mind kordki oma käega ...

* * *

RÄHN KOPUTAB

*oma terava nokaga
otse südame pihta.*

*Mets väriseb,
tundes uue koidiku süнди.*

*Ükski oks ei liigu,
et mitte äratada
selle üleva hetke lävel
metsaraiduri tärisevat saagi.*

* * *

*KUUSIKUP KÄÄNDUS SELILI,
nähes meid hilja õhtul
andunult vaatavat teineteise silma.*

*Ta haigutas,
kiskudes pilveräbalat
oma kõhna keha katteks –
tal oli lihtsalt igav.*

*Aga meie seisime
ja meie hinges mürisevad miljonid kaskaadid
piserdasid kogu ümbruse üle kullatolmuga.*

VALGETE ÕITE AJAL 1.

*On õhtu
peale sooja, sügavat vihma.*

*Toomingate valged kobarad
tumedate kuuskede okstel.
Helerohelised kased
on õrnad ja puhtad
kui vastärganud armastus.
Nende nõtked, haprad oksad
näivad nii imelised
nagu ütlemata jäetud hellad sõnad.*

*Aeglaselt tuleb öö,
summutades metsa vägeva muusika
igatsuse õrnaks viisiks.*

*Ja sihvakad, kõrged kased
painutavad alla oma leekivad pead.*

VALGETE ÕITE AJAL 2.

Mets on täis valgeid lilli.

*Oru hämarast sügavusest
tõusevad hallid sooaurud,
kriimustades kuuskedele vaiguseid vermeid,
ladvad värisevad ehmunult,
otsekui hingaks tuul,
ning raputavad verinoore käbi
otse valgete õite sisse.*

*Ja lilled lõhnavad pööraselt,
sest homme
tullakse vist neidki noppima.*

* * *

ÜKSIK KUUSK.

*Ta kraabib oksaküüntega
teadmatusest haiget südant.*

Okste vahel

*ronib tilluke roheline kääbus,
vahtides samuti himukal pilgul
kuu täidetud kruusile,
mis on pilgeni*

kas joovastavat veini või piinavat mürki.

*Ainult ilus armastusjumalanna,
salapärane ja kaval,
suudaks vastata me tummale küsimusele.*

EROSE LEND 1.

Kiskja terav kihv,
karu kohmakas jõud,
hundi ablas jultumus
– nende eest põgeneb arg lind.

Kiskja teravat kihva,
karu kohmakat jõudu,
laanepüü pelglikkust,
hundi ablast jultumust
igatseb salaja arg lind.

Väsinud põgenemisest ja igatsemisest
viskub ta uttu,
et kiskja ahnete kihvade all
priiskavalt sädemeid pilduda.

Hõõguvast tuhast,
häbelikult sättides tiibu,
sööstab taevasse fööniks –
ime ja jumalus.

EROSE LEND 2.

*Need käed mis hoiavad mind
need käed mis kutsuvad mind
need käed mis viivad mind
need käed ainult need käed
need käed ainult*

Ära anna mulle midagi võta mult kõik mis mul on

*Võta mu südame põksumine oma südamega
Võta mu keha kuumus oma kehaga
Võta mu ihu võta peida ta endasse
Võta teda hoiatada teda sülele teda*

*On öö on vaikus tume ja salalik Ei tuld ei tähte peale silmade
valguse Hämarus meeltesse valgub pimedus pitsitab südant keha
põletab keha Kuhu pageda kuhu varjuda – Ainult sinu juurde
ainult sinusse Ainult öösse ainult olematusse kus need käed need
käed*

* * *

SEE ON LIHTSALT IME!

*Need õied on liiga sinised
selle pruuni prahi keskel.
Läbi tihedate, raskete okste
vaatavad need kevade lapsed
otse heledasse päikeselaiku.*

*Sünge kuusk seisab,
ahmides tuhande käega nende eest
kallist päikesevalgust.
Aga võib-olla mõtleb ta,
endassearmunud ja loid,
et need tillukesed sinised õied
üldse ei teagi veel midagi tahta.*

*Ja tillukesed õied
venitavad välja oma kõhnad kaelakesed –
pikemaks,
pikemaks –
valguse poole.*

OOTEL

Dilv tõuseb.

Sinine tühjus kaob.

Maa suleb oma lillesilmad,

oodates paokvel huulil

esimest kosutavat piisakest.

RÄÄK

Kajab öisest sajuhoost

rääk-rääk.

Tuulehingus seda toob

luha päält.

Niiske lodu heliseb

rääk-rääk!

Samas sumbub sosinaks

kõlav hääl.

Miks sa hüüad, öine lind,

rääk-rääk?

Kas sa selles sajuhoos

ükski sääl?

Kutsud oma kaaslast nüüd:

rääk-rääk,

aga tulemata ta

ikka jääb...

Hommikuni mõni viiv

luha pääl

endist viisi heliseb:

rääk-rääk!

* * *

VIHMA TRUMMELDAB VASTU AKENT.

*See on igav muusika,
mida kuulates upub mõte
loendamatusesse loikudesse.*

*Kus ma nägin viimati kud?
Siis oli ta suur
ja rippus otse meie pea kohal,
muhe ning sõbralik.
Määratud pilvetükid
katavad nüüd ta nägu.*

*Hea, et igatsus
on sügaval peidus minus endas
ning teda ei saa määrada keegi.*

*Ja kui ma näen sind,
pole mul vaja peita silmades
häbenemise salajast poriloiku.*

VERONICA SURM

*Kahvatusinised silmad,
suu avatud veidi –
nii näen teda naermas jäätmaal.
Veronica.
Veronica!*

*Kahvatusinised silmad
uudishimulikult
vaatasid lennumasinat,
kui see tuli metsa tagant,
hall saba lehvimas üle latvade.
Veerand tundi hiljem
olid need kahvatusinised silmad
närbunud ja tuhmid,
suu avatud veidi,
kael longus,
käekesed abitult rippumas.
Veronica!*

*Oo häda!
Need aerosoolid
polnud määratud üldse sinule,
Veronica.*

VIOLA MIRABILIS

*Kannikeste helelillad klaasikesed
täidavad magusa joovastusega
pisikese raiesmiku maailma.*

*Õnnelikud putukad
lesivad soojal mullal
naeratades otse päikesesse,
ja alustavad uut elu.
Võilill muheleb,
kui agarad mesilased
sasivad ta helekollast juuksetutti.*

*Hämara laane jahedast sügavusest
põgeneb uhke põder.
Vetruvail jalgadel seisab ta seal
ja ta niisketes silmades
põleb kannikeste helelilla joobumus.*

Mägitistik

* * *

VÄRISEB SOE ÕHK
madarate vängest lõhnast
põldude kohal.
Kodu ...

JUULIÖÖ I

*On juba öö, on vaikne juuliöö.
Põudkuivas taevas täiskuu nukker kuju.
Hall vari eemal – see on uduvöö,
mis salamisi rabalt nurme ujub.*

*Ei ketra sorr, ei sirtsiki laulu löö,
ei ulu peni ahastuse tujus.
Tee ääres vängelt lõhnab õitsev puju
kesk tõsist, ootusvalmis juuliööd.*

*Läks kevad mööda, pesast linnud lennand,
laul ärkamisest lõppes märkamatul,
nüüd käes on puhas küpsemise aeg,*

*mis aina kaalub, vaatleb iseennast
ning küsib, – mis mu teele homme satub? –
ja ootab – nagu tuuli purjelaev.*

JUULIÖÖ 2.

*Salk jaanikakraid – Põhja graatsiaid
on tukastamas vaiksel välukesel.
Kesksuve kaste nende valgeid päid
kui hoolas käsi niisutab ja peseb.*

*Ka valgetüvelised kõrged kased
on uinund. Või nad unistama jäid?
Päev liiga palju askeldusi täis,
see kaunist, armsast mõtelda ei lase.*

*Öö vaikib, vaikib. Keegi meist ei tea,
mis igatsust, mis kutsumise hääl
võib kajada sest vaikimise varjust.*

*Kõik välispidi muutumatuks jääb,
ehk südames küll päike, tuul, või varjud,
või jaanikakra kummarduvad pead.*

* * *

MILLEKS SA ARMASTAD? HOMME EHK POLE
jälgegi endisest tundest.
Vaikides vaatate üksteise otsa
hüvastijätmise eel.

Homme ei ole ehk taevast, ei pilvi,
udugi niitude kohal,
raskesti ohkavat tumedat metsa,
sest ju ei ole ka sind.

Kired, mis piinasid südant ja keha,
voolavad nõgesevarde.
Kuigi sa sapine elus ei olnud,
selliseks nõgeses saad.

Aga sa armastad... Üldse ei mõtle
sellest, mis homme võib tulla,
armastad, vaadates üksteise otsa
vanade pärnade all.

Armastad... Selleta oleks ju elu
viljatu tuiskliivapõndak,
millele langenud seemnest ei tõuse
ühtegi säravat õit.

MÄGIRISTIK

*Sammal, kiviklibu
siin ja seal,
valge mägiristik
nende peal.*

*Valge mägiristik –
hingelill.
Nukrus, aina nukrus
alvaril.*

*Nukrus – mägiristik –
silmis, suus.
Kastehõbe rohul –
valge juus.
Rasked sammud...
Dudenenuud paas –
unistusekillud
laokil maas.*

*Mägiristik –
valge hõbeõis,
kuival lool sa äsja õide löid.
Aga juba kuivad
alvaril,
mägiristik,
igatsuse lill.*

* * *

EI,
tagasi midagi enam ei saada,
kuigi igatsus
sirutab välja oma lapsemeelse käe.

Mälestuste maailm on avar.
Seal on tingimusteta ööd,
peegelduvat valgust
ja veel on seal südame sumbunud,
kuuldamatut nuttu.

Ojana heliseb naer
ning ta siniste vete kohal
keerleb liblikas, ilus ja kerge.
Kuid ta tiibade mustas randis
põleb hüvastijätmise valus tuli.

Tumedas laanes
sammaldunud kuuse juurel
oigab haavatult uhke ilves,
lakkudes rohult
võimetuse kibedat kastet.

HAIGLA

Sünge Manajõe taga,
põuast tolmaival aasal
õitsevad põllulilled.
Must tuul raputab nende õielehti
ja nad räägivad kiretul häälel
surma õudset juttu.

Ja siin ma näen teda –
hirmutavalt himurat,
vargalikult arga,
tõelisuse kohutavat viirastust.
Võib-olla homme
läheme nii nagu tema,
kes täna öösel
lahkus vaikselt, sõnatult, käratult,
heites tagasi pea,
milles kirevad unistused
polnud jõudnud veel puruneda tuhandeks säravaks klaasikilluks.

* * *

*ПÄИКЕ КАОВ ПИЛВЭССЕ –
homme taas sajab.
Nõnda on ikka meil
suvisel ajal.*

*Kübeke päikest
pilvede hallist;
kübeke valgust,
et kodu jääks kalliks.*

*Kübeke luulet
kesk väsimust, vaeva,
mis selgeks teeb silmad
ja heledaks taeva.*

KODU... Siniste niitude taga
õitseb punane tõrvalill.
Halli, madala katuse kohal
ripub ootus kui tume pilv.

Kuused kasvanud kõrgeks ja suureks,
kased pilvisse tõstnud seal pea.
Varsti keegi, kes mind ei tunne,
koju ahjukütteks nad veab.

Aga madala katuse kohal
püsib ootus kui tume pilv,
kuni sinisel aasal veel õitseb
ainus punane mälestuslill.

* * *

JA MUL EI JÄTKUNUD JULGUST
toona rääkida sulle oma salajast juttu.
Tolmune maantee kiirustas
ning aknad vahtisid meid külmas uudishimus.

Mida teadsingi öelda mina?
Võib-olla oli sul ununenud
see kunagi helisenud laul ...
Mu sõnad ehk oleksid langenud nõnda
nagu sooja kevadvihma piisad
langevad vastu ükskõikselt külma kivikatust.

Ja kaskede kohinasse peitsin sõnad –
las leiab nad see,
kes oskab lugeda igatsuse salakirja.

KIVI

Hall ja krobeline kivi on mu käe all.

*Lapsepõlvest peale mäletan,
kuidas neid kive
kiruti, aina kiruti,
kui adratera jälle purunes.
Siis laoti neist aiad,
hallid ning lõputult pikad.*

*Mu südamel on kivi –
hall, krobeline.
Kes aitab ta kangutada
unustuse lõputusse kiviaeda?*

Lõikuskuu

öö

* * *

*KAUGEL PÕLDUDE TAGA MÄNGIB LÕÕTS
mingit vana, unistavat laulu.*

*Lõikuskuu öö tuleb,
naeratades mõtlikult nagu naine,
kelle süda on küpsenud
emakssaamise suureks pidupäevaks.*

* * *

SEE KÜPSEV TÛDRUK ON VALMIVA NISUPÕLLU
TAOLINE.

Veel roheline, tera veel täis kasvamata.
Kõrs kergelt kakkjas, kõrs kollendama hakkav.
Ta ringutab hommikukastes, ta ootab
päikest, mis tuleks ja küpsetaks ta valmis.
Tuul vabistab – hoog hoo järel jookseb üle
põllu, kui ta küsib eneselt,
mismoodi ollakse küps,
mismoodi ollakse valmis,
mismoodi ollakse täis kasvanud.
Jõuab varsti see päev – tal pea kummargil päikese käes,
pea kummargil, valminud kõrrele raske.
Tuleb vilistades niitja, libistab kõrsi läbi sõrmede,
paitab pead, mis lookas ta pihkude puudutusest.
Aeg on saabunud. Täna jõuab kätte see lõikuspäha,
kus õnneliku niitja kätest saab temast salv,
salv täis küpset, külviotavat seemet.

* * *

SOE AUGUSTIÖÖ.

Sügav pimedus.

Valk nagu ilus mälestus

sähvab

ja kaob olematusse.

Ristikheina lämbe lõhn

ümiseb poolhääli

kaduva suve iludusest,

vihmast ja äikesest,

pilvest ja päikesest

ja kaugustest siniste metsade taga.

Tuul ei puhugi.

Maa ise väriseb,

kirglikult ja ahnelt,

sest

käes on viljakandmise viimane päev.

* * *

TÕUSVA PÄIKESE KIIRTES

särab viimane hajuv udu.

*Kummargil päi tuleb sügis,
selge ja rahulik,
lõpetama viljakandmise suurt tööd.*

*Ja kollased lehed
kiirgavad ümber ta mõtliku lauba.*

* * *

PUUD KAHISEVAD LÄBI ÖÖ,
augustikuu tumeda öö,
sest esimesed udud
hoiavad neid
oma viirastuslikus kaisutuses.

Arglik haavavõsu
riietus juba punasesse,
pillates aega-ajalt maha
mõne särava, aeglaselt kustuva narma.

Ja metsade kohal
helgib öödel ja päevadel
lahkumise kahvatu kuma.

* * *

ROHUTIRTSUD SIRISTAVAD ÄGEDALT
oma viimast lõikuskuist laulu.
Neil on kiire,
sest eile öösel
nähti minevat üle põllu sügist,
ümber udu hall vammus,
ja külvas kartulipõldude mahlakale rohelusele
närbumise musti laiike.

Ei kustuta neid enam
ühegi inimese käsi.

* * *

HELISEL TUNNIL MA ÄRKASIN ÜLES –
punane kuusirp on põldude üle.

Ähvardab lõikust ta tuline teras,
pudendab põldudel viljadel tera.

Kütkest päästis, näe, udude härjad,
nurme nüüd pahmavad nende karjad.

Härjad on turjakad, ähivad raskelt.
Riided mull' andke ja sinna mind laske!

Toomingast vembla ma endale rasin,
nüpeldan karja, kes põldusid sasib.

Kuukiiri püüan, neist kütke teen valmis,
härjad viin veevaimu niiskesse talli.

Silitad laupa ja paitad mu pead.
– „Palavik,” ütled, „nüüd magama pead.

*Kus ma's magan, kui kuri on karjas,
materdab maha kõik viljad ja marjad.*

*Lõhub ja laastab... Kui teised ei taha,
üksinda lööma pean lahingu maha.*

*Peksan nad laiali, udusse loobin. –
Keha on lemmel, kui rabelen voodis.*

Elegiad

* * *

ÖÖ TUMEDAT JUTTU SOSISTAB TUUL,

öö tumedat, rasket juttu.

Viimase tähe

katab äikese raske pilv.

Pimedus hiilib,

ta mustad silmad

Vastavad südame põhja.

Ja puud räägivad tuules

öö tumedat, rasket juttu.

* * *

SUUR KUUSK TUKUB.

*Ta krobelse tüve ümber
tantsivad ilusad mälestused
lustilist ringmängu.*

*Lõbusad tähekiired
helisevad kuivanud raagudes.*

*Ilusad hetked
ulatavad mälestustest mulle
oma õrnad käekesed
ja helinad kasvavad,
paisudes metsikuks, vapustavaks muusikaks.*

* * *

*MA OOTASIN SIND,
hoides unistust kui särava veini pokaali
ja südames hellust kui päikese soojust.*

*Aeglaselt tuli öö,
väsinult lohistades jalgu,
ning lootuse viimase kiire
kustutas tõusva kuu kiretu valgus.*

*Siis, varjates käega oma silmi,
lõin kokku klaasi
esimese vastujuhtunud ööhaldjaga.*

Ja külm kaste pani värisema mu südame.

* * *

*SIIN ME JOOKSIME SIIS, SIIN ME JOOKSIME SIIS,
kui kollane liblikas kaasa meid viis.*

*Oh tule ja jutusta mulle veel kord,
kuis nägi siis välja me kungas ja org.*

*Kuis niitudel punetas käokanni õis,
täis ristikulõhma maailm oli kõik.*

*Veel liblikas lendab, kuid must on ta tiib,
ja suve ta, suve ta endaga viis.*

*Ka lilled on närbunud, kõik kummuli maas,
– on tühi mu elu ja lage mu aas.*

* * *

ÄRKAVATE TÄHTEDE VALGEL,
mälestuste tihenevas hämaruses
kannab süda
Ehatähe heleda killuna
lapseliku kuju mälestust.

Üle lageda kõrrevälja
astub igatsus,
püüdes ärapuhunud iilide hõngu.

* * *

ON JUBA ÖÖ,
pilves ja mõtlik.

Lilid tulevad ja kaovad,
sosistades üksteisele
rutakaid, helli sõnu.

Varsti

lõikavad vihma külmad nired
läbi nende meeliskleva sosina.

Ja ööpimedusse
jääb siis vaid piiskade nukker, lõputu laul.

* * *

VÄRISEDES KUSTUS SUVEKAJA

ja nüüd ümberringi sajab, sajab.

*Käes on sügis kahvatu ja tume,
põsil valus palavikujume.*

*Siin ta on. Miks ometi ta tuli?
Sõnatuna kustub ehatuli.*

*Vastust pole ... Pilvi üles ajab.
Jälle sajab. Aina sajab, sajab ...*

* * *

SIIN ÕITSESID KULLERKUPUD,
õrn pääsusilm pakkus õisi
ja madalast tiigist end piilus
vastvirgunud kaskede salk.

Kõik oli nii ilus ja uhke,
ja koidik täis jõudu ja valgust.
Ei tahtnud e uskuda seda,
et kõik see kord jäljetult kaob.

Nüüd tumeda tiigi pinnal
puulehtesid keerutab raju.
Siin märjal ja pehmel kaldal
vaid tulikas õitseb veel.

Need jääkülmad sügisepiisad
ei taband ta mürgiseid õisi.
Nad langesid märgist mööda
ja haavasid hoopis meid.

* * *

ÕHTU. ÜLE LAHE KERGED VIRVED,
kustuv eha vastu kumab vees.
Rannakülas laksatavad kirved,
otse taeva tõuseb suitsukeel.

On nii rahulik, et lausa pelga,
igas peres peituvat näib õnn.
Majadki kui silmitseks mu selga –
kas mul rahulik või kurb on kõnd.

Ärge kartke, vanad hallid ätid,
oma vaevad endas peidan ma.
Külla tulles pole murekätkit
vaja kaasa võtta kiikuma.

Las siin laksatagu õues kirved,
igas peres pesitsegu õnn.
Mina peidan oma hingevirved,
et mul kerge, rahulik näiks kõnd.

Kruuksuvad

kurvad

kured...

* * *

JUBA ÜMISEVAD TUULED

tasast lahkumise laulu.

*Homme ei ole enam
neid suviste ööde õhkkeid hingi.
Tulevad jäised iilid
ja koputavad aknale,
surudes oma jäälillenina vastu klaasi.*

*Ja langenud lehtedes kahistades
võtab sügis nüüd kokku kõik arved ning ta raamatupidamine on
täpne.*

* * *

KOGU ÖÖ

pinnis idatuul

oma kõlisevat vikatit.

Ao ajal

tuli hall – hoolas sulane,

käis üle

kõik heinamaatükid kraaviperved põlluääred aialapid.

Däikesetõusul

viskas ta vikati lepaoksa

ja läks tossutama oma igahommikust udupiipu.

ON OKTOOBER

* * *

SEE ON PÕHJATUUL,
mis raagus okstes
poolihääli õletab mind.

Siis, kui ta lahkuma pidi,
nägi ta mind naervat õnneliku inimese lõbusat naeru.

Nüüd kraaksatab põhjatuul
hulkuva kaarna kähedal häälel
mulle kaela rahekülma teotust.

Ja ta ei küsigi,
miks ma küünitasin käe tähe järele.

KOIDIKUL

Juba koidab. Ja ikka ma astun
mööda põldudevahelist teed.
Täiskuu tusane aeglaselt laskub
otse metsa mu ees.

Deni ulub. Täis otsatut tuska
on ta valulev, igatsev hääl.
Jah, mu sõber, meid tihti ei usuta –
nutta üle siis jääb.

Ma koos sinuga tühjaks end vinguks,
otse kuu sihis suunatud koon,
närvid terasest vedruna pingul. –
Kas see kergendust tooks?

Mõtted nõtkemaks sellest ei muutu,
kuumast leegist jääb visisev tukk.
Muidu midagi teha ei suutnud –
ei siis aita ka nutt.

Kogu jõuga peab ellu end murdma,
ahnel, nii nagu näljane sööb.
Meie võime ju äkitselt surra,
kuid ei sure me töö.

ARGIPÄEVAD

*Kas siis tõesti argipäevad
nõnda lämmatavad hinge,
et vaid halli silmad näevad,
tuul on aina külm ja vinge,
rõõme sul ei olegi?*

*Iga päev on isemoodi,
igal tunnil oma kõne.
Ja kui just ei lesi voodis,
leiad ikka sõbra mõne,
paremat et polegi.*

*Siis, kui sügisvihma solin
nukrusele annab voli,
põe see läbi nagu haigus.
Aga vastses päikselaigus
saabuv päev su terveks teeb.*

*Lähed päikesega ühes
läbi linna, üle luha
ja su vari su'st on lühem.
Rõõm sest päevast, soe ja puhas,
kutsikana jookseb ees.*

*Argipäevad, argipäevad!
Kiire nende sammutõte.
Ja kui vähe silmad näevad,
neistki maha jääb su mõte.
Ole kasvõi samngi ees!*

METSALAULUD 1.

*Kitsas rada viib metsa sisse,
kitsas ja porine rada.
Ma ei tea, mis ootab seal ees,
aga ma lähen seda rada mööda.*

*Võib-olla on seal imemaa,
suveroheline õitsev aas ...
Võib-olla koltunud luht
ja kõrrepõllu vaikus.*

*Ma ei tea, mis on seal ees,
aga ma lähen seda rada mööda.*

*Ja kui seal ei oleks ka muud, kui vaikus
ja vareste parv udvihmas,
olen ma rikkam selle vaikuse
ja vareste lennu võrra.*

METSA LAULUD 2.

*Tihased tulid mu ümber
ja piilusid mind uudishimus
nagu hambutud külaeided
või nagu noored neiuikka jõudnud tütarlapsed.*

*Ärge piiluge mind!
Vaadake putukat,
kelle te praegu kinni püüdsite;
imetlege kaskede painduvaid oksi,
millel hüplete;
imetlege kastepiiskade sära ämblikuvõrgus,
lehmade ammulist, kukkede kiremist aedikus,
traktorimürinat, lokkavat rukist,
päikesekaarte helki aknaklaasil.*

*Aga kõige rohkem imetlege siiski seda,
kes on loonud aedikud, traktorid, pannud kasvama rukki,
sest ta on teinud ka aknad, mille kaudu valgus
saab tungida kõige kaugematesse hingesoppidesse.*

KOIDUAJAL

*Tulen läbi salu koiduajal.
Eemal metsa kohal punav viir
nagu hobune end püsti ajab,
valgel pilvelakal päikesekiir.*

*Unisena ilmub üksik vaher,
nõretades hallist uduveest,
nagu seisaks ta seal kahevahel –
ärgata ... või tukastada veel?*

*Aga tuul talt kaste pillub maha,
tutistab ta punast kahupead.
Kui sa ise ärgata ei taha,
eks siis teised äratama pea.*

HILISSÜGIS

+

*Hämar dub. Tibutab vihma.
Kruuksuvad kurvad kured.
Lõhnab langenud lehtedest
ja mullast.*

*On viimane lõhn enne lõhnatust,
on viimane valgus enne pimedust,
on viimased hääled enne hääletust –
kruuksuvad kured.*

+

*Roheline kassitapp
kramplikult haarab kinni aialatist.
Kes talle ütles,
et varsti on öö
ja homset päeva temale ei tulegi?*

+

*Kelluka võbisev vars
külmas tuules
pelglikult paindub vastu maad.*

+

*Viimane rukkilill
palub halinal armu,
kroonlehel jäätunud pisarad.
Ei tea ju lill,
et palved ei päästa hävingust.*

KARU MAGAB

*Samblalõhn... ja kuivanud okste puru,
viimseid sääski kõdu kohal surub.
Seeneliste hõiked metsa taga.
Olge vakka! Laanes karu magab!
Põõnab magusasti põõsa vilus,
meeles suvemeed ja marjailu,
meeles kaerapõllu talgutrallid,
hirmund eided, ehmatusest hallid,
pohlapuru üle raiesmaa,
maitsmata ja ära söömata.*

*Seeneliste hõiked metsa taga.
Olge vakka! Laanes karu magab.
Teadke seda, et kui läbi tuule
teie kilkamisi, kriiskeid kuuleb,
tungivad ta unne verelehad,
surmakrambis tõmblev põdrakeha,
raipehõngulised söömaajad.
Urisedes end ta püsti ajab.
Lõppenud siis meie rõõm ja naer,
algab mureaeg ja valuaeg.*

*Viimased seenelised metsa taga.
Vakka! Karu sügavalt ei maga.
Las ta vajub päris talveunne,
nii et ümbrust ta ei kuule, tunne,
las ta peale lumi maha sajab,
lõbutsege siis, et ümbrus kajab.
Ainult pessa sattuda ei tohi –
kohe algab tige urin, nohin,
risukuhil paiskub karu pealt.
Elusana vaevalt pääsed sealt.*

Glatsiaal

GLATSIAAL

Glatsiaal, oo, glatsiaal!

*Kustutas aasad ja metsad ja luhad,
pinnase ümber voolis puha
meiegi maal.*

*Miljoneid tonnisid jääd voolas läbi,
hävitas kõik, mis siin varem võis olla,
hävitas loomad ja hävitas mulla,
tagasi tõmbus, siis maha jäi rädi.*

Glatsiaal, oo, glatsiaal!

*Palved ei aidanud, sest neist ta ei hoolind,
kägistas, külmutas, lämmatas, voolis,
vaikuselinaga kattis maad.*

*Püüdis kõik tappa, kuid elu ei seiskunud,
tule sai Homo ja koopasse peitus.*

Glatsiaal, oo, glatsiaal!

*Talved on karmid, tuisud ja rajud,
jahedad suved, lõputud sajud,
lõdiseb, väriseb põhjamaa.*

*Tahad sa vaikust tuua taas,
glatsiaal?*

SULA

+

*Sulaveest nõretavais kuuskedes
hüplevad tihased
otsekui rõõmsad kollased päikesekiired,
nökkides koorepragudest oma ülekeevat elulusti.*

+

*Külmetav vares laskub oksale,
soputades märgi tiibu.
Sajab lumelörtsi,
ilm on hall nagu pugualuse suled
ja ainult üks iva on täna leitud.*

+

*Sirutan peod tule poole –
on hea,
et olen inimene.*

VEEBRUAR

+++

*Kassid kräunuvad akende taga,
ööde kaupa tuhiseb lõõrides tuul,
tuisust otsides olematut kaaslast –
on veebruar.*

+

*Külma eha paistel
vatravad õhtuti kuuskedel
jutukad varesed.
See on vist ainus,
millega nad saavad end praegu soendada.*

+

*Täistuisanud teel
üksik koolipoiss,
jalad põlvini lumes,
mõtted küünitamas virmalisten.*

+

*Kõhn noorkuu
lõdiseb külmas taevas.
Kõle tuul
kõlistab puude oksid.
Üle hangede viib tee
kaugele, kaugele – lumiste metsade taha.
Varsti peaks koitma...*

* * *

LENDA, REGI, LENDA MÖÖDA LUMES MAAD!

Pakane mu hobu, kutsar – talvetaat.

*Tõuseb koidust päike punane ja suur,
kirdest soolvett uhkab – käre talvetuul.*

*Metsaserval võsa lookas lume all,
kasuk seljas, samblasaapad jalas tal.*

*Sõidan suurde laande mööda kitsast teed,
üle külmand soo ja jäätund ojavee.*

*Kaugel laane põhjas hämaras kase all
elab metsahaldjas, suvi silmis tal.*

*Oh mind unelejat – ei mind hobu vea,
kolisevas bussis linna sõitma pean.*

*Aga kuni koidus tukub hämaras maa,
lausa lapse kombel unelda võin ma*

*oma metsahaldjast mingi laane sees,
kellel südasuvi elabsilmades.*

* * *

VALENDĀVAS METSAS

puud pelglikult kūhmas lume all.

Rabinal vabaneb oks

kui su head silmad

puudutavad mind hetketi.

Viimane pelgus pōgeneb

kūlmetava linnu kohmakal lennul.

Ja ma tunnen, kuidas sulab lumi

ning su suudlus mu huultel

on helisev pajupill.

* * *

KÜLM TAEVAS –

ja su silmade koldekuma.

Raagus okstes kõhistab tuul.

Mu süda võpatab,

nähes sind kaugenevat ehakuma poole.

* * *

METSA SĀTENDAVAS VAIKUSES

*tarduvad okstel miljoniid jääkristallid
õrnad kui unistused.*

Ära puuduta neid!

Nende teravad servad

võivad jälle lõikuda sügavale su südamesse!

* * *

MÕNIKORD ÕHTUHÄMARUSES,
kui tuled ei põle veel palatis,
räägib mu sõber kõrvalvoodist
oma lugu.

Kunagi tormas ta esimeste seas
järkjooksul vaenlase kaevikute poole,
kuid nüüd
ei suuda ta korralikult kõndidagi.
Ja igal õhtul
paneb ta oma jala puhkama voodi alla.
Mu süda võpatab siis alati,
just nagu polekski see tükk puud –
ja ma ei suuda sellega kuidagi harjuda.

Ka naine ei suutnud.
Ja ainult ööd,
rasked ööd
nägid mehe meeleheidet,
seda sõja hirmsat, olevikkusirutatud kätt.
Ja endiselt võtab ta öösiti alt jala
ja osa voodist on tühi.

* * *

*ON ĢĒA, KUI SUL ON KĒĒGI, KES SIND OOTAB,
ja kelle jõule, abile vōid loota.*

*Kui peksta saad, siis silitab su pead,
kōik ravimid ja vōlusōnad teab.*

*Toob valgust siis, kui pime ūberringi,
maailma imelise sulle kingib.*

*Ah, suudaksin ka mina olla see,
kes teisele maailma uueks teeb!*

VESTLUS BRUTUSEGA ÖÖL ENNE CAESARI SURMA

*Mis ma sulle ütlen, oo Brutus!
Ära unusta oma isa –
imperaatori tapja sigitamise eest
raiutakse ta mõõkadega tükkideks.*

*Mis ma sulle ütlen, oo Brutus!
Pea meeles oma ema –
imperaatori tapja sünnitamise eest
puuakse temagi risti.*

*Mis ma sulle ütlen, oo Brutus!
Pea meeles oma õde –
Imperaatori tapjatega mängimise eest
vägistatakse ta leegionäride poolt.*

*Ja veel ütlen sulle, oo Brutus!
Kui oled kindlalt otsustanud
hävitada türanniks muutunud Caesarit,
varjan ma su isa, ema, õde,
kuni mul endalgi raiutakse pea.*

* * *

*NÄOJŌONED MUUTUVAD KARMIKS –
kāes on nooruse viimane pāev.
Need on mōödunud aastate armid,
mida laubal nii selgesti nāen.*

*Kui mōödunud rōōmude jooned
sealt vaatavad vastu ka,
kōik need õnned ja tōōd ja hooled,
mille pārast vist elangi ma.*

* * *

VIIS LINDU PUUS

viis katusel

üks neist keksib ärevalt

ja teine säutsub tigidalt

ja kolmas sirtsus lõbusalt

ja neljas ootab palukest

ja viies vaikib valusalt

Viis lindu puus

viis katusel

viis lindu minu

südames.

JÄLLE LIIVIST MÕELDES

*Tuisk järvel ja järve taga,
tuisk põllul ja põlluteel,
tuisk metsas ja metsa taga,
tuisk silmis ja südames.*

*On vaevakased ja rabamännid
ja kadakajässid ja klibumaa
ja hallid pilved ja aastaajad
ja on üks vaevadest tallatud Eestimaa.*

* * *

EI, MITTE SEDA MÜÜTI, SEDA UHKET JA SUURT.

Müüt on olemas juba, müüt vaevane,

müüt vaevadest, valudest kantud.

Müüt on olemas juba – lumehelbed tuules,

müüt olemas – lõhkikäristet luule.

Kas tahad või ei, pead alluma.

Võid tõrkuda vastu, võid vanduda,

Müüt on olemas juba

....

